

7. Ikasgaia. ESTATUA

“Zuzenbide Estatu” bezala

Zuzenbidearekiko Estatuaren menpekotasuna

Zuzenbide Estatuaren kontzeptua, elementuak eta garapen historikoa

Zuzenbide Estatua espainiar konstituzionalismoaren barnean

Zuzenbide Estatuaren kontzeptua eta ezaugarriak

ZUZENBIDE ESTATUA:

- Hiritarrak eta Estatuaren organuak arau juridikoaz loturik azaltzen den Estatua
- Boterea ez da diskrezionala (Legezkotasun printzipioa: aurretik onetsi diren legeetan oinarritu behar da)
- Zuzenbide Estatuaren izatearen arrazoia: Hiritarra babestea Estatuaren organuen arbitrariotasunetik

Zuzenbide Estatuaren Ezaugarriak:

• **Legearen inperioa printzipioa:**

- Legea, Estatuko beste ekintza guztien gainetik egon behar da
- Hierarkia printzipioaren indarra

• **Botere Banaketaren Printzipioa:**

- Boterea ez da kontzentratu behar
- Botereen arteko oreka sistema

• **Administrazioaren legezkotasuna:**

- Administrazioak aurretik baietsitako legeen arabera jokatu behar du
- Administrazioaren erregimen juridikoa

Oinarrizko eskubide eta askatasunen bermea:

- Estatuak gizabanakoaren eskubideen bermea ziurtatu behar du
- Estatu liberalean eskubideen bermea partziala izango da

Zuzenbide Estatua, 1978 Espainiako Konstituzioan:

9. 1. art. Hiritarrak eta botere publikoak Konstituzioaren eta gainerako ordenamendu juridikoaren mende daude.

ESTATUA, ZUZENBIDEAREN MENPEAN

- **Zuzenbide Estatuaren definizioa:** Oinarrizko eskubideak bermatzen duen dituen Estatua, Estuaren boterea organu eta erakunde ezberdinen artean banatzen duena eta, legea herri borondatearen adierazle den heinean, haien jokabidea legean menpe geratzen denean.
- **Zuzenbide Estatuaren ikuspegi formala eta materiala:**

-Ikuspegi formala:

- a) Aplikagarri diren arauen aurremugaketa
- b) Administrazioaren menpekotasuna legea eta zuzenbidearekiko
- c) Administrazioaren jarduketaren kontrol judiziala
- d) Estatuaren erantzunkizuna bere agente jarduren aurrean

-Ikuspegi materiala:

- a) Oinarrizko eskubideen egikaritzaren bermea;
- b) Estatuaren boterearen banaketa botere ezberdinetan
- c) Legearen inperioa herri borondatearen ekspresio bezala

Zuzenbide Estatuaren bilakaera historikoa

- **MONARKIA ABSOLUTISTA > KONSTITUZIO ESTATUA > LEGE INPERIOA**
- **Gizakien eta askatasunaren ikusmolde ilustratua eta sistema politiko liberal-bermatzailea**
- **Oinarritzko eskubideen bermeen bilakaera:**
 - XIX mendean, Estatuak arlo pribatua babestu behar zuen (Eskubide negatiboen bermea)
 - Estatua demokratizatzen doa eta pertsona pribatuen arlo publikoan parte hartzeak eskubide politikoak (Eskubide positiboak) zabaltzen ditu. Eskubide berri hauek berme jurisdikzionalak izaten hasten dira.
 - XX mendean Demokraziak supostazen du aukerak eta izate baldintzak zabaltzea eta, horren ondorioz, eskubide ekonomiko, sozial eta kulturalak garatzen joango dira (Prestakuntza eskubideak)
- **Botere banaketaren bilakaera:** Estatuak bermatu behar du botere jarduera ahalbide ezberdinen artean banatuta egotea
 - Lockeren botere banaketaren teoria:* (botere legegile, betearazle eta federatiboa) eta *Montesquieu* (botere legegile, betearazle eta judiziala). Estatuaren botere banaketa horizontala eta bertikala
 - Boteren arteko kolaborazioa* (sistema parlamentarista) eta *botere banaketa* (Sistema presidentzialista)
- **Lege Inperioaren bilakaera:**
 - Konstituizioak dokumento politikoak izatetik, arau juridiko nagusiak izatera
 - Legeen konstituzionaltasun kontrola eta Konstituzioaren zurruntasuna

ZUZENBIDE ESTATUA, ESPAINIAR KONSTITUZIONALISMOAREN BARNEAN

- **Oinarrizko eskubideen bermearen gainean:**

-Konstituzioaren Antzisolasan: “...*Babesa ematea espainiar guztiei ... hala giza eskubideen arloan..*”

eta horretarako eskubide horiek juridikoki antolatzen dira Oinarrizko Eskubideen bezala

-EKko I Titulo “Oinarrizko eskubide eta betebeharrak” (EK,10-55):

-Lehen kapitulua. Espainiarrak eta atzerritarrak

-Bigarren kapitulua. Eskubideak eta askatasunak

-Hirugarren kapitulua. Politika sozial eta ekonomikoa gidatzeko printzipioak

-Laugarren kapitulua. Oinarrizko askatasun eta eskubideen bermea

-bosgarren kapitulua. Eskubideak eta askatasunak aldi baterako ahalgabetzea

-EKko 10.1k esaten du “*Pertsonaren duintasuna, pertsonari berez dagozkion eskubide bortxaezinak, nortasunaren garapen librea, legearen errespetua eta besteen eskubideen errespetua oinarri dituzte ordena politikoak eta gizarteko bakeak*”

- **Botere banaketaren gainean:**

-1978.eko EKn botere banaketa ez dago argi ta garbi batuta ... hala ta ere, ahalmen legegilea Gorte Nagusiei dagokie (EK 66.2), funtzio betearazlea Gobernuari dagokio (EK, 97) eta ahalmen juridiskzionala Botere Judizialeko organuei dagokie (EK, 117.3)

-Botere banaketa horizontaleaz aparte, aurreikusita dago botere banaketa bertikala (**Autonomien Estatua**)

ZUZENBIDE ESTATUA, ESPAINIAR KONSTITUZIONALISMOAREN BARNEAN

- **LEGE INPERIOAREN** gainean: Konstituzio eta lege inperioa (EK, 9.1 y 9.3).

Konstituzioa eta legea herri borondatearen islada:

-Konstituzionalitate Printzipioa (EK,9.1): *“Herritarrak eta botere publikoak Konstituzioaren eta gainerako ordenamendu juridikoaren mende daude”*

-Legalitate printzipioa:

a) (EK 9.3) “Konstituzioak bermatzen ditu: legezkotasun printzipioa, arau-hierarkia, arauak publiko egitea, aldekoak ez diren edo norbanakoen eskubideak murrizten dituzten zigor-xedapenen atzeraeraginik eza, segurtasun juridikoa eta botere publikoen erantzunkizuna eta arbitrariotasun-debekua” + EK, 25, 103.1 Y 117.1

b) Gorte Nagusiak, Konstituzio Auzitegia, Gobernua eta Administrazio Publikoa, eta botere judiziala legearen mende eta EKri lotuta (EK, 97, 103,1 y 117.1)

- **Legearen nagusitasuna bermatzeko beste printzipio batzuk:**

-Segurtasun juridikoa (EK, 9.3): iragarritasun eta aurreikusgarritasuna + arau mesedegarriagoaren ezarpena + publiziatea

-Botere publikoen bidegabetasunaren debekua (EK, 103.1): Botere publikoen egintzak ezin dira arbitrarioak izan

-Botere publikoen erantzunkizuna (EK, 106.3, 121): Arau-hauste baten aurrean, botere publikoek haien erantzunkizuna onartu behar dute